

Sylabus przedmiotu: Teologia moralna

Część A (wypełnia kierownik właściwej sekcji/institutu)

Nazwa przedmiotu: Teologia moralna			Nazwa kierunku: Teologia prawosławna
Liczba punktów ECTS:			Nazwa jednostki prowadzącej kierunek: Prawosławne Seminarium Duchowne
Kod przedmiotu:			Rodzaj i forma studiów: Studia zawodowe I stopnia stacjonarne
Łączny wymiar godzinowy: 60			Adresaci przedmiotu: II rok
wykład: 60	ćwiczenia/lektorat:	seminarium:	Status przedmiotu: obligatoryjny
Forma zaliczenia przedmiotu: wykład – zaliczenie/ocena			Adnotacja dotycząca wymiaru godzinowego na studiach niestacjonarnych:

Część B (wypełnia osoba prowadząca przedmiot)

Nazwisko głównej osoby prowadzącej przedmiot: ks. mgr Artur Aleksiejuk	Nazwisko (-a) pozostałych osób prowadzących przedmiot: -----
--	--

Wymagania wstępne:
Wpis na rok akademicki

Założenia i cele przedmiotu:

Celem wykładu jest wprowadzenie studentów w problematykę prawosławnej teologii moralnej. Wprowadzenie obejmuje zapoznanie się z historią prawosławnej myśli moralnej od chrześcijańskiej starożytności do czasów współczesnych, a także specyfiką tej myśli. Wykład jest pomyślany jako szeroki wstęp do zagadnień teologii moralnej ogólnej, które będą przedmiotem wykładu na III roku studiów w PSD.

Treści programowe:

Wprowadzenie do teologii moralnej. Przedmiot, źródła i zarys dziejów prawosławnej teologii moralnej.

Partystyczna myśl moralna. Wątki moralne w refleksji teologicznej pisarzy chrześcijańskich do III w. (Ojcowie Apostolscy, bł. Tertulian, św. Cyprian, szkoła aleksandryjska)

Myśl moralna wschodnich i zachodnich Ojców Kościoła (św. Bazyl Wielki, św. Grzegorz z Nyssy, św. Jan Chryzostom, św. Ambroży z Mediolanu, bł. Augustyn z Hippony). Porównanie zachodniej i wschodniej myśli moralnej.

Ascetyczny kierunek prawosławnej refleksji moralnej (św. Antoni Wielki, Ewargiusz z Pontu, św. Jan Kasjan,

św. Doroteusz z Gazy, św. Makary Egipski, św. Efreem Syryjczyk, św. Bazyli Wielki, św. Grzegorz z Nyssy, św. Jan Klimak, św. Benedykt z Nursji, św. Symeon Nowy Teolog)

Wpływ hezychazmu na prawosławną refleksję moralną (św. Grzegorz Palamas, św. Mikołaj Kabasilas).

Słowiańska myśl moralna. Nurt ascetyczny w refleksji moralnej wschodniej słowiańszczyzny.

Rozwój rosyjskiej myśli moralnej, jej główne nurty i przedstawiciele.

Antropologiczno-teologiczne podstawy moralności. Natura życia moralnego prawosławnego chrześcijanina. Powołanie człowieka stworzonego na Obraz i Podobieństwo Boże. Kształtowanie się i rozwój życia moralnego. Konstytutywne elementy człowieka i ich rola w życiu moralnym. Pojęcie serca jako ośrodka duchowego życia człowieka i jedności człowieka.

Zagadnienie dobra i zła w prawosławnej teologii moralnej. Dobro, zło a Opatrzność Boża.

Pojęcie prawdy. Prawda jako wyznacznik chrześcijańskiej postawy moralnej. Odpowiedzialność za prawdę.

Pojęcie, źródła i rodzaje grzechu. Natura grzechu. Grzech jako czyn i znak. Grzech jako odmowa realizacji powołania i odrzucenie wezwania Bożego. Prawosławne rozumienie pokajania (istota, możliwości i skutki nawrócenia).

Literatura podstawowa:

Konspekty oraz literatura uzupełniająca wskazana przez wykładowcę przedmiotu

Literatura uzupełniająca:

Ambroży z Mediolanu św., *Obowiązki duchownych*, przeł. K. Abgarowicz, IW Pax, Warszawa 1967.

Ambroży z Mediolanu św., *Wybór pism*, przeł. W. Szoldrski, ATK, Warszawa 1971.

Antoni Pustelnik św., *Pisma*, przeł. Z. Brzostowska, IW Pax, Warszawa 1987.

Augustyn bł., *O nauce chrześcijańskiej*, przeł. J. Sulowski, ATK, Warszawa 1979.

Augustyn bł., *Pisma katechetyczne*, przeł. W. Budzik, IW Pax, Warszawa 1952.

Bazyli Wielki, *Listy*, przeł. W. Krzyżaniak, IW Pax, Warszawa 1972.

Bazyli Wielki, *Pisma ascetyczne*, t.1, przeł. J. Naumowicz, Kraków 1994.

Bazyli Wielki, *Wybór homilii i kazań*, przeł. T. Sinko, Kraków 1947.

Clement O., *Ojciec nasz*, przeł. ks. Henryk Paprocki, Orthdruk, Białystok 1993.

Doroteusz z Gazy św., *Nauki ascetyczne*, przeł. s. M. Borkowska, ATK, Warszawa 1980.

Drażczkowski F. ks., *Kościół-Agape według Klemensa Aleksandryjskiego*, KUL, Lublin 1983.

Eckmann A. ks., *Przeobstwienie człowieka w pismach wczesnochrześcijańskich*, TN KUL, Lublin 2003.

Evdokimov M., *Otworzyć swe serce*, przeł. H. Sobieraj, Wydawnictwo «W drodze», Poznań 2006.

Evdokimov P., *Prawosławie*, przeł. ks. J. Klinger, IW Pax, Warszawa 1964.

Ewagriusz z Pontu, *O rozróżnianiu*

Ewagriusz z Pontu, *Pisma ascetyczne*, t.1, tłum. zbiorowe, Kraków 1998.

Grzegorz z Nyssy św., *Homilie do błogosławieństw*, przeł. M. Przyszychowska, Wydawnictwo WAM, Kraków 2005.

Grzegorz z Nyssy św., *O naśladowaniu Boga. Pisma ascetyczne*, przeł. ks. J. Naumowicz, Wydawnictwo M, Kraków 2001.

Grzegorz Wielki św., *Księga reguły pasterskiej*, przeł. E. Szwarzenberg-Czerny, Kraków 2003.

Harakas, Stanley S., *Wholeness of Faith and Life: Orthodox Christian Ethics*, vol. 1-3, Mass: Holy Orthodox Press 1999.

Jan Chryzostom św., *Dialog O kapłaństwie*, przeł. ks. W. Kania, Wydawnictwo M, Kraków 1992.

Jan Chryzostom św., *Homilie na Ewangelię według św. Mateusza*, ŻMT 18, 23, przeł. ks. A. Baron, J.

Krystyniacki, Wydawnictwo WAM, Kraków 2003.

Jan Kasjan św., *Rozmów dwadzieścia cztery*, t. 1-2, przeł. J. Wrzoł, POK 6-7, Poznań 1928-29.

Klemens Aleksandryjski św., *Kobierce zapisków filozoficznych dotyczących prawdziwej wiedzy*, t. 1-2, przeł. J.

Niemirska-Pliszczyńska, IW Pax, Warszawa 1994.

Maksym Wyznawca św., *Dzieła: Antologia życia wewnętrznego, Dialog o życiu wewnętrznym, Księga miłości, Księga Oświeconych, Wykład Modlitwy Pańskiej*, przeł. ks. A. Warkotsch, Poznań 1981.

Maloney G. A., *Tchnienie mistyki*, przeł. J. Marzęcki, IW Pax, Warszawa 1984.

Mantzaridis G., *Przebóstwienie człowieka*, Prawosławna Diecezja Lubelsko – Chełmska, Lublin 1997.

Michalski M. ks., *Antologia literatury patrystycznej*, t. 1, 2,

Mień A. ks., *Wprowadzenie do modlitwy*, Wydawnictwo M, Kraków 1994.

Orygenes, *Filokalia*, przeł. K. Augustyniak, IW Pax, Warszawa 1979.

Paisjusz Wielickowski św., *O modlitwie umysłu albo modlitwie wewnętrznej*, przeł. J. Kuffel, Orthdruk, Białystok 1995.

Pryszmont J. ks., *Historia teologii moralnej*, ATK, Warszawa 1987.

Serafin z Sarowa św., *Ogień Ducha Świętego*, przeł. ks. Henryk Paprocki, Wydawnictwo Esprit, Kraków 2008.

Strękowski Stanisław ks., *Sofiologia św. Grzegorza z Nyssy. Elementy teologii trynitarniej i antropologii w homiliach do Pieśni nad Pieśniami*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2006.

Simeon Nowyj Bogosłow prep., *Tworzenia*, t.1-3, Swiatio-Troickaja Siergijewa Ławra, 1993.

Spidlik T. ks., *Myśl rosyjska. Inna wizja człowieka*, przeł. J. Dembska, Wydawnictwo Księży Marianów, Warszawa 2000.

Teofan Rekluz św., *Droga do zbawienia*, przeł. ks. P. Nikolski, Wydawnictwo Benedyktynskie, Tyniec 2007.

Ware Kallistos metr., *Królestwo wnętrza*, przeł. ks. W. Misijuk, Prawosławna Diecezja Lubelsko-Chełmska, Lublin 2003.

Ware Kallistos metr., *Prawosławna droga*, Orthdruk, Białystok 1999.

Yannaras Ch., *The Freedom of Morality*, St. Vladimir's Seminary Press 1984.

Bóg i zło. Pisma Bazylego Wielkiego, Grzegorza z Nyssy i Jana Chryzostoma, przekł. Zbiorowy, Wydawnictwo M, Kraków 2003.

Kanony Ojców Greckich. Kanony Atanazego i Hipolita, przeł. A. Baron, H. Pietras, Wydawnictwo WAM, Kraków 2009.

Konstytucje Apostolskie, przeł. A. Baron, H. Pietras, Wydawnictwo WAM, Kraków 2007.

Słowo o Bogu i człowieku – myśl religijna Słowian Wschodnich doby staroruskiej, przeł. R. Łużny, Kraków 1995.

Dobrotolubije, t.1-5., Izdaniye Sretenskogo Monastyria, Moskwa 2004.

Formy i metody dydaktyczne:

Wykład, dyskusja i lektura tekstów źródłowych.

Warunki zaliczenia i metody oceny:

Dla studiów stacjonarnych

Warunki zaliczenia wykładu z teologii moralnej jest uzyskanie pozytywnych ocen z kolokwium pisemnych i odpowiedzi ustnych. Każde kolokwium składa się z czterech pytań ocenianych w skali od 0 do 5 punktów. Maksymalna liczba punktów wynosi 20. Do pozytywnego zaliczenia kolokwium wymagane jest uzyskanie 51% punktów. Bardzo ważną rolę odgrywa również aktywność studenta na zajęciach.

Dla studiów niestacjonarnych

Warunkiem zaliczenia przedmiotu są następujące. Pierwszym jest przygotowanie semestralnych prac pisemnych (referatów) wraz z ich obroną podczas dyskusji z prowadzącym zajęcia. Jest to warunek wstępny do dopuszczenia do zaliczenia końcowego w formie odpowiedzi ustnej, która jest weryfikacją znajomości problematyki wskazanej przez prowadzącego przedmiot i obejmującej materiał wykładany na studiach stacjonarnych na II roku studiów w PSD.